

Vergeving is nodig om tot je bestemming te komen

Je bent laat vandaag. Je schouders hangen laag. Je zegt niet veel.

Ik voel een zwaarte in de lucht boven je. Je torst iets mee.

We praten koetjes en kalfjes. En dan vraag ik je: verbeeld ik het me, of tors je iets zwaars mee?

Je breekt. Iemand heeft je iets geflikt en het heeft je diep geraakt. Je bent boos en verdrietig tegelijk. Je baalt van je eigen apathie, want het liefst had je hem onmiddellijk van repliek gediend. Maar je kon het niet, het ontbrak je aan moed. Je praat steeds sneller en uiteindelijk hoor ik je zeggen dat je die persoon nooit meer hoeft te zien.

Dan valt er een stilte.

Na een tijdje zeg ik: ben je nu uitgeraasd?

Je knikt en ik zie je bovenlip trillen.

Je bent behoorlijk geraakt. Ik kan zien dat het je echt pijn doet.

Ja, zeg je. Dit heb ik nog nooit zo gemaakt.

Je vertelt nu de details van het voorval.

“Ik begrijp dat je diepe vriendschap met deze persoon voelde”.

En daarom ben ik zo teleurgesteld.

Dat begrijp ik.

Ik zie nu je worsteling. Je wilt niet scherp zijn naar die persoon maar wanneer je de gebeurtenis voor ogen brengt ontkom je er niet aan en schiet je in de veroordeling. Je zelfvertrouwen zie ik beschadigd zijn als je weer voelt hoe die persoon jou behandelde.

Je zei net dat je die persoon nooit meer hoeft te zien. Nu heb ik een vraag voor je: kun je deze hele situatie loslaten?

Natuurlijk! Je wordt nu heftig. En dan even later: *het lukt me niet.*

Het kleeft aan je?

Ja, en dat wil ik niet. Ik gun het haar niet. Ik wil het afschudden, maar dat gaat niet.

En weet je pap, het drukt mijn hele dag.

Weet je nog dat we spraken over het kiezen voor het leven en het kiezen voor de dood?

Wat is in deze situatie: kiezen voor het leven? En wat is kiezen voor de dood?

Kiezen voor het leven is zeggen dat ik het laat gaan en dat ik er geen probleem ga maken.

Ik voel dat ik nu ontroerd raak. Je bent nu klaar om iets te leren dat essentieel is in de Bijbel: leren wat vergeving betekent. Een tijdje geleden spraken we er al over, toen je de film de Mission gezien hebt, met de geweldige scene waarin Robert de Niro vergeving ontvangt.

We gaan hier nu mee door, verder de diepte in.

En laat ik je om te beginnen vertellen wat vergeving niet betekent. Het is niet “ergens overheen stappen”, of “er niet meer moeilijk over doen”.

Wanneer mensen zeggen “geen probleem” als antwoord op een “sorry”, dan is dat geen vergeving.

Vergeving gaat veel dieper, naar je diepste hart. Het vergt de durf je gevoel onder ogen te zien, het in je crisis uit te houden, te rijpen, de confrontatie met jezelf aan te gaan. De wond die geslagen is moet genezen en dat lukt niet door hem snel te verbinden en te ontkennen.

Net gaf je het zo mooi aan: je kunt het niet loslaten, het kleeft van binnen aan je.

En weet je, daar heeft het zijn uitwerking, en het is de uitwerking van de dood, het bedrukt, put uit, vergiftigt, vergalt, maakt je scherp, grendelt je af van je omgeving. De Bijbel spreekt over het “verharden van je hart”, alsof zich een hard kunststof schild om je hart vormt. En dan heb ik het over je diepste hart, weet je nog wel, de wijnkelder van je bestaan. Die intieme plaats waar je jezelf bent, waar je Jezus ontmoet. En die plaats grendel je dan af. Het is het ergste dat je jezelf kunt aan doen.

Vergeving in de Bijbel is niet zomaar toegeeflijkheid, het is letterlijk “herscheping”. Zij herschept wat de mens afbreekt. Vergeving is een terugkeer naar het leven. Zij maakt open, herstelt en helpt ons om ons weer te verbinden aan de wereld, de mensen om ons heen. Vergeving die we ontvangen of geven aan een ander is het tegenovergestelde van het proces waarmee we ons zelf opsluiten.

Wanneer we vergeving geven zet dat een proces in werking waarin we de touwtjes uit handen geven, onze greep op dingen en mensen loslaten, loskomen van een conflict dat ons van binnen opvreet. We bevrijden die ander en tegelijk onszelf van de schadelijke effecten die dat conflict in onszelf uitwerkt.

Vergeving verandert de krachten van het kwaad. Zij plaatst een levenskiem in het centrum van de dood. Zij is de daad bij uitstek die het kwade in het goede verandert, de kracht die de vernietiging uitwerkt wordt geherorienteerd en op het leven gericht. Alle energie die we staken in gepieker, afkeer, boosheid en zelfmedelijden wordt dan weer creatief en vruchtbaar aangewend.

Voel je wat ik zeg: iemand doet jou iets aan. Je bent erdoor geraakt, het doet je pijn. Jij vergeeft die persoon en de uitwerking is dat je haar vrij laat gaan en tegelijkertijd dat je zelf helemaal vrijkomt. Waardoor jullie beiden verder kunnen op weg naar jullie bestemming, naar wie jullie bedoeld zijn.

Waarom zei je net dat vergeving dieper gaat dan ergens over heen stappen?

Echt vergeven lukt alleen wanneer je de weg naar binnen vervolgt naar je diepste hart. Je echt de pijn doorvoelt. Pas als je die echt hebt doorgemaakt, dan pas ben je klaar om te vergeven. Dan kan je pas echt zeggen dat je vergeeft, dan pas wordt het schoon van binnen door de vergeving. Doe je het te snel, dan blijven er resten sluimeren in je binnenste. Je zegt dat je er over heen stapt en dat is dan ook letterlijk zo, de kwestie blijft liggen in je binnenste.

We zwijgen een tijdje. Je zegt, hoe kunnen mensen eigenlijk überhaupt tot hun bestemming komen als ze elkaar niet vergeven?

Wat is het toch heerlijk als je opeens dit soort waarheden zo simpel zegt!
Want inderdaad, zo is het, de Bijbelse les is kristalhelder. Zonder vergeving sluiten we het leven buiten en stopt het leven.

Ik kom naar misschien wel het grootste raadsel van de Bijbel: er wordt ons verteld dat Jezus is gestorven om vergeving te brengen naar jou en mij. Alle last, alle schuldgevoelens, alle diepe onvrede, het verdriet dat je aangedaan is, het wordt helemaal schoongemaakt van binnen. De dood maakt plaats voor het volle leven dat op kan bloeien.

Vergeving waarvan de bron bij God zelf ligt.

Als wij naar het kruis kijken, dan worden wij er aan herinnerd dat zijn dood ons vergeving en daarmee leven brengt.

Pap, dat heb ik wel eerder gelezen maar dat begrijp ik niet goed. Waarom kon die vergeving niet komen zonder het sterven van Jezus? Welk inzicht zit daarachter?

Ik vrees dat ik daar geen goede woorden voor heb. Het is een mysterie. Maar als ik een poging moet doen dan zou het zo klinken.

Mensen kunnen in een verschrikkelijke dynamiek komen waar kwaad met kwaad vergolden wordt, een dynamiek die nooit ophoudt, en een waarin we onszelf uiteindelijk opsluiten in onze eigen schuld- of haatgevoel en een waarin we onze eigen zwaarte projecteren op anderen om onze wraak te botvieren. Hoe is zo'n dynamiek te stoppen?

Hier komt iemand waarvan gezegd werd dat Hij diep verbonden was met God, zo diep dat dat als je naar Hem keek dat je God zelf zag. En toen hij werd gedood, toen zei de Romeinse hoofdman die de leiding had over de terechtstelling (en die tot dan toe niets had met de boodschap van Jezus): waarlijk Hij is de zoon van God.

Hier was iemand die tot de dood toe een vreselijke marteling moest ondergaan, de diepste vernedering zich moest laten welgevalen, en die zegt dan "vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen". Hij had de pijn tot zijn diepste hart laten gaan en van daar uit kwam hij tot vergeving zodat Hij als vrij mens stierf, helemaal tot zijn bestemming gekomen. De hoofdman had op zijn netvlies die andere slachtoffers die luid vloekend en huilend stierven. Maar deze man was zo radicaal anders.

Er kwam opeens een bewustzijn, een licht, een inzicht, een hoop dat het uiteindelijk goed zou komen en dat voor ons mensen er vergeving is, die ons in staat stelt om in volle vrijheid onze weg te gaan.

Na een tijdje kijken we elkaar aan: hoe kun je de ander vergeven?

Als ik je goed begrepen heb dan is de weg om het gevoel echt tot me door te laten dringen, het te doorleven. En dan te zeggen terwijl ik in de spiegel kijk: ik vergeef je.

En hoe kun je weten of je iemand echt vergeven hebt?

Je kijkt me opnieuw verward aan. *Misschien als die ander je ervoor bedankt heeft?.*

Probeer het antwoord in jezelf te vinden, niet in hoe een ander reageert, die kan iets zeggen terwijl hij iets anders in de zin heeft.

Ik weet het niet.

Ok, hier komt hij: als de herinnering aan wat je werd aangedaan er nog wel is, maar je niet langer bedrukt, je leven niet langer in de weg staat, dan is dat een teken dat de vergeving werkelijk in je leeft.

Voel je de balans?

Je kijkt me aan, die blik in je ogen, sprankjes hoop.